

eul_wid: okg-cx

Πλούταρχος ὁ Χαιρωνεύς · Plutarch of Chaeronea

On the E at Delphi

Περὶ τοῦ Ε τοῦ ἐν Δελφοῖς

Period: Ῥωμαϊκή Roman

Dialect: Ἀττικίζουσα Atticizing

Domain: Φιλοσοφία Philosophy

Format: Πεζός Prose

Affiliation: Platonist

τ 1 ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΙ ΤΟΥ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ Στιχιδίους τιςὶν οὐ φαύλως ἔχουσιν, ὧ φίλε Σαραπίων, ἐνέτυχον
πρώην, ἃ Δικαίαρχος (fr.

384 D 40 M.) Εὐριπίδην οἶεται πρὸς Ἀρχέλαον εἶπεῖν (fr. 969)· ‘οὐ βούλομαι πλουτοῦντι δωρεῖσθαι
πένης, μή μ’ ἄφρονα κρίνης ἢ διδοὺς αἰτεῖν δοκῶ.’ χαρίζεται μὲν γὰρ οὐδὲν ὁ διδοὺς ἀπ’
ὀλίγων μικρὰ τοῖς πολλὰ κεκτημένοις, ἀπιστούμενος δ’ ἀντὶ μηδενὸς διδόναι κακοηθείας καὶ
ἀνελευθερίας προσλαμβάνει δόξαν. ὅρα δ’ ὅσον ἐλευθεριότητι καὶ κάλλει τὰ χρηματικὰ δῶρα
λείπεται τῶν ἀπὸ λόγου καὶ σοφίας, <ἄ> καὶ διδόναι καλὸν ἐστὶ καὶ διδόντας ἀνταιτεῖν
ὅμοια παρὰ τῶν λαμβανόντων. ^[5]

384 E ἐγὼ γοῦν πρὸς σὲ καὶ διὰ σοῦ τοῖς αὐτόθι φίλοις τῶν Πυθικῶν λόγων ἐνίου ὥσπερ ἀπαρχὰς
ἀποστέλλων ὁμολογῶ προσδοκᾶν ἑτέρους καὶ πλείονας καὶ βελτίονας παρ’ ὑμῶν, ἅτε δὴ καὶ
πόλει χρωμένων μεγάλῃ καὶ σχολῇ μαῖλλον ἐν βιβλίῳ πολλοῖς καὶ παντοδαπαῖς διατριβαῖς
εὐπορούντων. ὁ δ’ οὖν φίλος Ἀπόλλων ἔοικε τὰς μὲν περὶ τὸν βίον ἀπορίας ἰᾶσθαι καὶ διαλύειν
θεμιστεύων τοῖς χρωμένοις, τὰς δὲ περὶ τὸν λόγον αὐτὸς ἐνιέναι καὶ προβάλλειν τῷ φύσει
φιλοσόφῳ τῆς ψυχῆς ὄρεξιν ἐμποιῶν ἀγωγὸν ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, ὥς ἄλλοις τε πολλοῖς δῆλόν
ἐστὶ καὶ τῇ [περὶ] τοῦ εἴ καθιερώσει. ^[10]

384 F τοῦτο γὰρ εἰκὸς οὐ κατὰ τύχην οὐδ’ οἷον ἀπὸ κλήρου τῶν γραμμάτων μόνον ἐν προεδρίᾳ παρὰ
τῷ θεῷ γενέσθαι καὶ λαβεῖν ἀναθήματος τάξιν ἱεροῦ καὶ θεάματος, ἀλλ’ ἢ δύναμιν αὐτοῦ
κατιδόντας ἰδίαν καὶ περιττὴν ἢ συμβόλῳ χρωμένους πρὸς ἕτερόν τι τῶν ἀξίων σπουδῆς τοὺς
ἐν ἀρχῇ περὶ τὸν θεὸν φιλοσοφήσαντας οὕτω προσέσθαι. ^[5]

385 A πολλάκις οὖν ἄλλοτε τὸν λόγον ἐν τῇ σχολῇ προβαλλόμενον ἐκκλίνας ἀτρέμα καὶ παρελθὼν
ἐναγχος ὑπὸ τῶν υἱῶν ἐλήφθην ξένοις τισὶ συμφιλοτιμουμένων, οὓς εὐθύς ἐκ Δελφῶν
ἀπαίρειν μέλλοντας οὐκ ἦν εὐπρεπὲς παράγειν οὐδὲ παραιτεῖσθαι πάντως ἀκοῦσαί τι
προθυμουμένους. ὥς δὲ καθίσας παρὰ τὸν νεῶν τὰ μὲν αὐτὸς ἡρξάμην ζητεῖν τὰ δ’ ἐκείνους
ἐρωτᾶν, ὑπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν λόγων αὐτῶν <ἀνεμνήσθην> ἃ πάλαι ποτὲ καθ’ ὃν καιρὸν
ἐπεδήμει Νέρων ἠκούσαμεν Ἀμμωνίου καὶ τινων ἄλλων διεξιόντων ἐνταῦθα τῆς αὐτῆς
ἀπορίας ὁμοίως ἐμπεσούσης. ^[5]

385 B Ὅτι μὲν γὰρ οὐχ ἦττον ὁ θεὸς φιλόσοφος ἢ μάντις, ἐδόκει πᾶσιν ὀρθῶς πρὸς τοῦτο τῶν
ὀνομάτων ἕκαστον Ἀμμώνιος τίθεσθαι καὶ διδάσκειν, ὥς Πύθιος μὲν ἐστὶ τοῖς ἀρχομένοις

μανθάνειν καὶ διαπυνθάνεσθαι, Δῆλιος δὲ καὶ Φαναῖος οἷς ἤδη τι δηλοῦται καὶ ὑποφαίνεται τῆς ἀληθείας, Ἰσμήνιος δὲ τοῖς ἔχουσι τὴν ἐπιστήμην, καὶ Λεσχηνόριος ὅταν ἐνεργῶσι καὶ ἀπολαύωσι χρώμενοι τῷ διαλέγεσθαι καὶ φιλοσοφεῖν πρὸς ἀλλήλους. ^[10]

385 C ‘ἐπεὶ δὲ τοῦ φιλοσοφεῖν’ ἔφη ‘τὸ ζητεῖν <ἀρχή, τοῦ δὲ ζητεῖν> τὸ θαυμάζειν καὶ ἀπορεῖν, εἰκότως τὰ πολλὰ τῶν περὶ τὸν θεὸν ἔοικεν αἰνίγμασι κατακεκρύφθαι [καὶ] λόγον τινὰ ποθοῦντα διὰ τί καὶ διδασκαλίαν τῆς αἰτίας· οἷον ἐπὶ τοῦ πυρὸς τοῦ ἀθανάτου τὸ καίεσθαι μόνον αὐτόθι τῶν ξύλων ἐλάτην καὶ δάφνην ἐπιθυμιᾶσθαι, καὶ τὸ δύο Μοίρας ἰδρῦσθαι πανταχοῦ τριῶν νομιζομένων, καὶ τὸ μηδεμιᾶ γυναικὶ πρὸς τὸ χρηστήριον εἶναι προσελθεῖν, καὶ τὸ τοῦ τρίποδος, καὶ ὅσα τοιαῦτα, τοῖς μὴ παντάπασιν ἀλόγοις καὶ ἀψύχοις ὑφειμένα δελεάζει καὶ παρακαλεῖ πρὸς τὸ σκοπεῖν τι καὶ ἀκούειν καὶ διαλέγεσθαι περὶ αὐτῶν. ^[10]

385 D ὅρα δὲ καὶ ταυτὶ τὰ προγράμματα, τὸ ‘γνῶθι σαυτὸν’ καὶ τὸ ‘μηδὲν ἄγαν’, ὅσας ζητήσεις κεκίνηκε φιλοσόφοις καὶ ὅσον λόγων πλῆθος ἀφ’ ἐκάστου καθάπερ ἀπὸ σπέρματος ἀναπέφυκεν· ὦν οὐδενὸς ἦττον οἶμαι γόνιμον λόγων εἶναι τὸ νῦν ζητούμενον. Εἰπόντος δὲ ταῦτα τοῦ Ἀμμωνίου Λαμπρίας ὁ ἀδελφὸς εἶπε ‘καὶ μὴν ὃν ἡμεῖς ἀκηκόαμεν λόγον ἀπλοῦς τίς ἐστὶ καὶ κομιδῇ βραχύς. λέγουσι γὰρ ἐκείνους τοὺς σοφοὺς ὑπ’ ἐνίων δὲ σοφιστὰς προσαγορευθέντας αὐτοὺς μὲν εἶναι πέντε, Χίλωνα καὶ Θαλῆν καὶ Σόλωνα καὶ Βίαντα καὶ Πιττακόν· ἐπεὶ δὲ Κλεόβουλος ὁ Λινδίων τύραννος, εἶτα Περίανδρος ὁ Κορίνθιος, οὐδὲν αὐτοῖς ἀρετῆς μετὸν οὐδὲ σοφίας, ἀλλὰ δυνάμει καὶ φίλοις καὶ χάρισι καταβιαζόμενοι τὴν δόξαν ἐνέβαλλον εἰς τοῦνομα τῶν σοφῶν καὶ τινὰς γνώμας καὶ λόγους ἐξέπεμπον καὶ διέσπειρον εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῖς ὑπ’ ἐκείνων λεγομένοις ὁμοίους· δυσχεράναντας ἄρα τοὺς ἄνδρας ἐξελέγχειν μὲν οὐκ ἐθέλειν τὴν ἀλαζονείαν οὐδὲ φανερώς ὑπὲρ δόξης ἀπεχθάνεσθαι καὶ διαμάχεσθαι πρὸς ἀνθρώπους μέγα δυναμένους, ἐνταῦθα δὲ συνελθόντας αὐτοὺς καθ’ αὐτοὺς καὶ διαλεχθέντας ἀλλήλοις ἀναθεῖναι τῶν γραμμάτων ὃ τῇ τε τάξει πέμπτον ἐστὶ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τὰ πέντε δηλοῖ, μαρτυρομένους μὲν ὑπὲρ αὐτῶν πρὸς τὸν θεὸν ὅτι πέντ’ εἰσὶ, τὸν δ’ ἑβδομον καὶ τὸν ἕκτον ἀποποιοιμένους καὶ ἀποβάλλοντας ὥς οὐ προσήκοντας αὐτοῖς. ^[5]

385 F ὅτι δ’ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ ταῦτα λέγεται, γνοίη τις ἂν ἀκούσας τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν τὸ μὲν χρυσοῦν εἰ Λιβίας τῆς Καίσαρος γυναικὸς ὀνομαζόντων, τὸ δὲ χαλκοῦν Ἀθηναίων· τὸ δὲ πρῶτον καὶ παλαιότατον τῇ δ’ οὐσίᾳ ξύλινον ἔτι νῦν τῶν σοφῶν καλοῦσιν, ὥς οὐχ ἑνὸς ἀλλὰ κοινὸν ἀνάθημα πάντων γενόμενον.

386 A ‘Ὁ μὲν οὖν Ἀμμώνιος ἡσυχῇ διεμεδίασεν, ὑπονοήσας ἰδίᾳ τὸν Λαμπρίαν δόξῃ κεχρησθαι, πλάττεσθαι δ’ ἱστορίαν καὶ ἀκοὴν ἐτέρων πρὸς τὸ ἀνυπεύθυνον· ἕτερος δὲ τις ἔφη τῶν παρόντων, ὥς ὅμοια ταῦτ’ ἐστὶν οἷς πρῶην ὁ Χαλδαῖος ἐφλυάρει ξένος, ἐπτὰ μὲν εἶναι τὰ φωνὴν ἰδίαν ἀφιέντα τῶν γραμμάτων, ἐπτὰ δὲ τοὺς κίνησιν αὐτοτελῆ καὶ ἀσύνδετον ἐν οὐρανῷ κινουμένους ἀστέρας· εἶναι δὲ τῇ τάξει δεύτερον τό τ’ εἰ τῶν φωνηέντων ἀπ’ ἀρχῆς καὶ τὸν ἥλιον ἀπὸ σελήνης τῶν πλανήτων· ἡλίῳ δ’ Ἀπόλλωνα τὸν αὐτὸν ὥς ἔπος εἰπεῖν πάντας Ἑλλήνας νομίζειν. ^[10]

386 B ‘ἀλλὰ ταυτὶ μὲν’ ἔφη ‘παντάπασιν ἐκ πίνακος καὶ πυλαίας.’ Ὁ δὲ Λαμπρίας ἔλαθεν, ὥς ἔοικε, τοὺς ἀφ’ ἱεροῦ κινήσας ἐπὶ τὸν αὐτοῦ λόγον. ἃ μὲν γὰρ ἐκεῖνος εἶπεν, οὐδεὶς ἐγίγνωσκε Δελφῶν· τὴν δὲ κοινὴν καὶ περιηγητικὴν δόξαν εἰς τὸ μέσον προῆγον, οὔτε τὴν ὄψιν ἀξιοῦντες οὔτε τὸν φθόγγον ἀλλὰ τοῦνομα μόνον τοῦ γράμματος ἔχειν τι σύμβολον. ἔστι γάρ· ὥς ὑπολαμβάνουσι Δελφοὶ καὶ τότε προηγορῶν ἔλεγε Νίκανδρος ὁ ἱερεὺς ‘σχῆμα καὶ μορφή τῆς πρὸς τὸν θεὸν ἐντεύξεως καὶ τάξιν ἡγεμονικὴν ἐν τοῖς ἐρωτήμασιν ἔχει τῶν χρωμένων ἐκάστοτε διαπυνθανομένων, εἰ νικήσουσιν, εἰ γαμήσουσιν, εἰ συμφέρει πλεῖν, εἰ γεωργεῖν, εἰ ἀποδημεῖν. ^[10]

- 386 C τοῖς δὲ διαλεκτικοῖς χαίρειν ἔλεγε σοφὸς ὢν ὁ θεὸς οὐδὲν οἰομένοις ἐκ τοῦ ‘εἰ’ μορίου καὶ τοῦ μετ’ αὐτοῦ <ταχθέντος> ἀξιώματος πρᾶγμα γίνεσθαι, πάσας τὰς ἐρωτήσεις ὑποτεταγμένας τούτῳ καὶ νοῶν ὡς πράγματα καὶ προσιέμενος. ἐπεὶ δ’ ἴδιον τὸ ἐρωτᾶν ὡς μάντιν ἐστὶν ἡμῖν καὶ τὸ εὖχεσθαι κοινὸν ὡς πρὸς θεὸν, οὐχ ἥττον οἴονται τῆς πευστικῆς τὴν εὐκτικὴν τὸ γράμμα περιέχειν δύναμιν· ‘εἰ γάρ’ [ὥφελον] φησὶν ἕκαστος τῶν εὐχομένων. ^[5]
- 386 D καὶ Ἀρχίλοχος (fr. 71) ‘εἰ γὰρ ὡς ἐμοὶ γένοιτο χεῖρα Νεοβούλης θιγεῖν.’ καὶ τοῦ ‘εἴθε’ τὴν δευτέραν συλλαβὴν *** παρέλκεσθαί φασιν, οἷον τὸ Σώφρονος (fr. 36 Kaibel) ‘ἄλλα τέκνων θην δευμένα· καὶ τὸ Ὀμηρικόν (P 29) ‘ὡς θην καὶ σὸν ἐγὼ λύσω μένος· ἐν δὲ τῷ ‘εἰ’ τὸ εὐκτικόν [καὶ] ἀποχρώντως δηλοῦσθαι. Ταῦτα τοῦ Νικάνδρου διελθόντος, οἴσθα γὰρ δὴ θέωνα τὸν ἐταῖρον, ἤρετο τὸν Ἀμμώνιον, εἰ διαλεκτικῇ παρρησίας μέτεστιν οὕτω περιυβρισμένη <καὶ κακῶς> ἀκηκουίᾳ· τοῦ δ’ Ἀμμωνίου λέγειν παρακελευομένου καὶ βοηθεῖν ‘ἀλλ’ ὅτι μὲν’ ἔφη ‘διαλεκτικώτατος ὁ θεὸς ἐστίν, οἱ πολλοὶ τῶν χρησμῶν δηλοῦσιν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ δήπουθὲν ἐστὶ καὶ λύειν καὶ ποιεῖν ἀμφιβολίας. ^[10]
- 386 E ἔτι δ’, ὥσπερ Πλάτων ἔλεγε χρησμοῦ δοθέντος ὅπως τὸν ἐν Δήλῳ βωμὸν διπλασιάσωσιν, ὃ τῆς ἄκρας ἕξεως περὶ γεωμετρίαν ἔργον ἐστίν, οὐ τοῦτο προστάττειν τὸν θεὸν ἀλλὰ γεωμετερεῖν διακελεύεσθαι τοῖς Ἑλλήσιν, οὕτως ἄρα χρησμοὺς ἀμφιβόλους ἐκφέρων ὁ θεὸς αὖξει καὶ συνίστησι διαλεκτικὴν ὡς ἀναγκαίαν τοῖς μέλλουσιν ὀρθῶς αὐτοῦ συνήσειν. ἐν δὲ διαλεκτικῇ δήπου μεγίστην ἔχει δύναμιν ὁ συναπτικὸς οὗτοσὶ σύνδεσμος, ἅτε δὴ τὸ λογικώτατον σχηματίζων ἀξίωμα· πῶς γὰρ οὐ τοιοῦτο τὸ συνημμένον, εἴ γε τῆς μὲν ὑπάρξεως τῶν πραγμάτων ἔχει καὶ τὰ θηρία γινῶσιν, ἀκολούθου δὲ θεωρίαν καὶ κρίσιν ἀνθρώπῳ μόνῳ παραδέδωκεν ἢ φύσις; ὅτι μὲν γὰρ ‘ἡμέρα’ καὶ ‘φῶς’ ἔστιν, αἰσθάνονται δήπου καὶ λύκοι καὶ κύνες καὶ ὄρνιθες· ὅτι δ’ ‘εἰ ἡμέρα, φῶς ἔστιν’, οὐδὲν ἄλλο συνήσει πλὴν ἄνθρωπος, ἡγουμένου καὶ λήγοντος ἐμφάσεώς τε καὶ συναρτήσεως τούτων πρὸς ἄλληλα καὶ σχέσεως καὶ διαφορᾶς μόνος ἔχων ἔννοϊαν, ἐξ ὧν αἱ ἀποδείξεις τὴν κυριωτάτην ἀρχὴν λαμβάνουσιν. ^[5]
- 387 A ἐπεὶ τοίνυν φιλοσοφία μὲν περὶ ἀλήθειάν ἐστιν ἀληθείας δὲ φῶς ἀποδείξεις ἀποδείξεως δ’ ἀρχὴ τὸ συνημμένον, εἰκότως ἢ τοῦτο συνέχουσα καὶ ποιούσα δύναμις ὑπὸ σοφῶν ἀνδρῶν τῷ μάλιστα τὴν ἀλήθειαν ἡγαπηκότι θεῷ καθιερώθη. καὶ μάντις μὲν ὁ θεὸς μαντικὴ δὲ τέχνη περὶ τὸ μέλλον ἐκ τῶν παρόντων ἢ παρωχημένων· οὐδενὸς γὰρ οὕτ’ ἀναίτιος ἢ γένεσις οὕτ’ ἄλογος ἢ πρόγνωσις· ἀλλ’ ἐπεὶ πάντα τοῖς <τε> γεγονόσι τὰ γινόμενα τά τε γενησόμενα τοῖς γιγνομένοις ἔπεται καὶ συνήρτηται κατὰ διέξοδον ἀπ’ ἀρχῆς εἰς τέλος περαίνουσιν, ὃ τὰς αἰτίας εἰς ταῦτο συνδεῖν τε πρὸς ἄλληλα καὶ συμπλέκειν φυσικῶς ἐπιστάμενος οἶδε καὶ προλέγει ‘τά τ’ ἐόντα τά τ’ ἐσόμενα πρό τ’ ἐόντα. ^[7]
- 387 B ‘καὶ καλῶς Ὅμηρος (A 70) πρῶτον ἔταξε τὰ παρόντα εἶτα τὸ μέλλον καὶ τὸ παρωχημένον· ἀπὸ γὰρ τοῦ ὄντος ὁ συλλογισμὸς κατὰ τὴν τοῦ συνημμένου δύναμιν, ὡς ‘εἰ τόδ’ ἐστὶ, τόδε προηγεῖται· καὶ πάλιν ‘εἰ τόδ’ ἐστὶ, τόδε γενήσεται. ^[10]
- 387 C ‘τὸ γὰρ τεχνικὸν καὶ λογικὸν ὥσπερ εἴρηται γινῶσις ἀκολουθίας, τὴν δὲ πρόσληψιν ἢ αἴσθησις τῷ λόγῳ δίδωσιν. ὅθεν, εἰ καὶ γλίσχρον εἰπεῖν, οὐκ ἀποστρέψομαι τοῦτον εἶναι τὸν τῆς ἀληθείας τρίποδα τὸν λόγον, ὃς τὴν τοῦ λήγοντος πρὸς τὸ ἡγούμενον ἀκολουθίαν θέμενος εἶτα προσλαβὼν τὴν ὑπαρξιν ἐπάγει τὸ συμπέρασμα τῆς ἀποδείξεως. τὸν οὖν Πύθιον, εἰ δὴ μουσικῇ τε <πρόμενος> ἤδεται καὶ κύκνων φωναῖς καὶ κιθάρας ψόφοις, τί θαυμαστόν ἐστι διαλεκτικῆς φιλίᾳ τοῦτ’ ἀσπάζεσθαι τοῦ λόγου τὸ μέρος καὶ ἀγαπᾶν, ᾧ μάλιστα καὶ πλείστῳ προσχωμένους ὄρα τοὺς φιλοσόφους; ὁ δ’ Ἡρακλῆς οὕτω τὸν Προμηθέα λευκῶς οὐδὲ τοῖς περὶ τὸν Χείρωνα καὶ Ἄτλαντα σοφισταῖς διειλεγμένος ἀλλὰ νέος ὢν καὶ κομιδῇ Βοιωτίος ἀναιρῶν τὴν διαλεκτικὴν καὶ καταγελῶν τοῦ ‘εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον’ ὑποσπᾶν ἔδοξε βίᾳ

τὸν τρίποδα καὶ διαμάχεσθαι πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς τέχνης· ἐπεὶ προΐων γε τῷ χρόνῳ καὶ οὗτος ἔοικε μαντικώτατος ὁμοῦ γενέσθαι καὶ διαλεκτικώτατος. ^[5]

387 D ‘Παυσαμένου δὲ τοῦ Θέωνος Εὐστροφον Ἀθηναῖον οἶμαι τὸν εἰπόντα εἶναι πρὸς ἡμᾶς ὁρᾶς, ὡς ἀμύνει τῇ διαλεκτικῇ Θέων προθύμως, μονονοῦ τὴν λεοντὴν ἐπενδυσάμενος; οὕτως οὐδ’ ἡμᾶς τοὺς πάντα συλλήβδην πράγματα καὶ φύσεις καὶ ἀρχὰς θεῶν ὁμοῦ καὶ ἀνθρωπειῶν ἐν ἀριθμῷ τιθεμένους καὶ πολὺ μάλιστα τῶν καλῶν καὶ τιμίων τοῦτον ἡγεμόνα ποιουμένους καὶ κύριον εἰκὸς ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλ’ ἀπάρξασθαι τῷ θεῷ τῆς φίλης μαθηματικῆς, αὐτὸ μὲν ἐφ’ ἑαυτοῦ μήτε δυνάμει μήτε μορφῇ μήτε τῷ ῥήματι τὸ Ε τῶν ἄλλων στοιχείων διαφέρειν ἡγουμένους, ὡς δὲ μεγάλου πρὸς τὰ ὅλα καὶ κυρίου σημεῖον ἀριθμοῦ προτετιμῆσθαι τῆς πεμπάδος, ἀφ’ οὗ τὸ ἀριθμεῖν οἱ σοφοὶ πεμπάζειν ὠνόμαζον. ^[10]

387 E ‘ταῦτα δὲ πρὸς ἡμᾶς ἔλεγεν οὐ παίζων ὁ Εὐστροφος, ἀλλ’ ἐπεὶ τηνικαῦτα προσεκέειμην τοῖς μαθήμασιν ἐμπαθῶς, τάχα δὴ μέλλων εἰς πάντα τιμήσειν τὸ ‘μηδὲν ἄγαν’ ἐν Ἀκαδημείᾳ γενόμενος.

387 F Εἶπον οὖν κάλλιστα τὸν Εὐστροφον τῷ ἀριθμῷ λύειν τὴν ἀπορίαν. ‘ἐπεὶ γάρ’ ἔφην ‘εἰς τὸ ἄρτιον νενεμημένου παντὸς ἀριθμοῦ καὶ τὸ περιττὸν ἢ μὲν μονὰς ἀμφοτέρων ἐπικοινωνός ἐστι τῇ δυνάμει (διὸ καὶ προστιθεμένη τὸν μὲν περιττὸν ἀριθμὸν ἄρτιον ποιεῖ τὸν δ’ ἄρτιον περιττόν), ἀρχὴν δὲ τοῦ μὲν ἀρτίου τὰ δύο τοῦ δὲ περιττοῦ τὰ τρία ποιοῦνται, τὰ δὲ πέντε γεννᾶται τούτων πρὸς ἀλλήλους μιγνυμένων, εἰκότως ἔσχηκε τιμὴν <ὁ> πρῶτος ἐκ πρώτων ἀποτελούμενος καὶ γάμος ἐπωνόμασται τῇ τοῦ ἀρτίου πρὸς τὸ θῆλυ περιττοῦ δ’ αὖ πρὸς τὸ ἄρρεν ὁμοιότητι· ταῖς γὰρ εἰς ἴσα τομαῖς τῶν ἀριθμῶν ὁ μὲν ἄρτιος πάντῃ διιστάμενος ὑπολείπει τινὰ δεκτικὴν ἀρχὴν οἷον ἐν ἑαυτῷ καὶ χώραν, ἐν δὲ τῷ περιττῷ τὸ αὐτὸ παθόντι μέσον αἰεὶ περίεστι τῆς νεμήσεως μόριον· ἢ καὶ γονιμώτερός ἐστι τοῦ ἑτέρου καὶ μιγνύμενος αἰεὶ κρατεῖ κρατεῖται δ’ οὐδέποτε· γίγνεται γὰρ ἐξ ἀμφοῖν κατ’ οὐδεμίαν μίξιν ἄρτιος ἀλλὰ κατὰ πάσας περιττός. ^[10]

388 B ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτὸς ἐπιβάλλων αὐτῷ. καὶ συντιθέμενος δείκνυσι τὴν διαφορὰν ἐκάτερος· ἄρτιος μὲν γὰρ οὐδεὶς ἀρτίῳ συνελθὼν περισσὸν παρέσχεν οὐδ’ ἐξέβη τὸ οἰκεῖον ὑπ’ ἀσθενείας ἄγονος ὣν ἑτέρου καὶ ἀτελῆς· περισσοὶ δὲ μιγνύμενοι περισσοῖς ἀρτίους πολλοὺς διὰ τὸ πάντῃ γόνιμον ἀποτελοῦσι. τὰς δ’ ἄλλας οὐκ ἂν τις ἐν καιρῷ νῦν ἐπεξίῃ δυνάμεις καὶ διαφορὰς τῶν ἀριθμῶν. ^[10]

388 C ὡς οὖν ἄρρενός τε τοῦ πρώτου καὶ θήλεος ὁμιλία τὰ πέντε γιγνόμενα γάμον οἱ Πυθαγόρειοι προσεῖπον. ἔστι δ’ ἢ καὶ φύσις λέλεκται τῷ περὶ αὐτὸν πολλαπλασιασμῷ πάλιν εἰς ἑαυτὸν περαίνων. ὡς γὰρ ἡ φύσις λαβοῦσα πυρὸν ἐν σπέρματι καὶ χθαμένη πολλὰ μὲν ἐν μέσῳ φύει σχήματα καὶ εἶδη, δι’ ὧν ἐπὶ τέλος ἐξάγει τὸ ἔργον, ἐπὶ πᾶσι δὲ πυρὸν ἀνέδειξεν ἀποδοῦσα τὴν ἀρχὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ παντός, οὕτω τῶν λοιπῶν ἀριθμῶν, ὅταν αὐτοὺς πολλαπλασιάσωσιν, εἰς ἑτέρους τελευτώντων τῇ αὐξήσει μόνος ὁ τῶν πέντε καὶ ἐξ γενόμενος τοσαυτάκις αὐτοὺς ἀναφέρουσι καὶ ἀνασώζουσιν. ^[10]

388 D ἐξάκις γὰρ τὰ ἐξ τριακονταέξ, καὶ πεντάκις τὰ πέντε εἰκοσιπέντε γίγνεται. καὶ πάλιν ὁ μὲν τῶν ἐξ ἅπαξ τοῦτο ποιεῖ καὶ μοναχῶς αὐτὸς ἐφ’ ἑαυτοῦ τετράγωνος γιγνόμενος· τῇ δὲ πεμπάδι καὶ τοῦτο μὲν συμβέβηκε κατὰ πολλαπλασιασμόν, ἰδίως δὲ τὸ κατὰ σύνθεσιν ἢ ἑαυτὴν ἢ <τὴν> δεκάδα ποιεῖν παρὰ μέρος ἐπιβάλλουσιν αὐτῇ, καὶ τοῦτο γίγνεσθαι μέχρι παντός, ἀπομιμουμένου τοῦ ἀριθμοῦ τὴν τὰ ὅλα διακοσμοῦσαν ἀρχὴν. ὡς γὰρ ἐκείνην ὑπαλλάττουσαν ἐκ μὲν ἑαυτῆς τὸν κόσμον ἐκ δὲ τοῦ κόσμου πάλιν ἑαυτὴν ἀποτελεῖν ‘πυρός τε ἀνταμοιβὴν τὰ πάντα’ φησὶν ὁ Ἡράκλειτος (fr. ^[10]

388 E

90) ‘καὶ πῦρ ἀπάντων, ὅκωσπερ χρυσοῦ χρήματα καὶ χρημάτων χρυσός,’ οὕτως ἡ τῆς πεμπάδος πρὸς ἑαυτὴν σύνοδος οὐδὲν οὔτ’ ἀτελὲς οὔτ’ ἀλλότριον γεννᾷν πέφυκεν, ἀλλ’ ὠρισμένης ἔχει μεταβολάς· ἡ γὰρ αὐτὴν ἢ τὴν δεκάδα γεννᾷ, τουτέστιν ἢ τὸ οἰκεῖον ἢ τὸ τέλειον. ἔαν οὖν ἔρηταί τις, τί ταῦτα πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, φήσομεν οὐχὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Διόνυσον, ὃ τῶν Δελφῶν οὐδὲν ἥττον ἢ τῷ Ἀπόλλωνι μέτεστιν. ἀκούομεν οὖν τῶν θεολόγων τὰ μὲν ἐν ποιήμασι τὰ δ’ ἄνευ μέτρου λεγόντων καὶ ὑμνούντων, ὡς ἄφθαρτος ὁ θεὸς καὶ ἀίδιος πεφυκώς, ὑπὸ δὴ τινος εἰμαρμένης γνώμης καὶ λόγου μεταβολαῖς ἑαυτοῦ χρώμενος ἄλλοτε μὲν εἰς πῦρ ἀνῆψε τὴν φύσιν πάντα ὁμοιώσας πᾶσιν, ἄλλοτε δὲ παντοδαπὸς ἔν τε μορφαῖς καὶ ἐν πάθεσι καὶ δυνάμεσι διαφόροις γιγνόμενος, ὡς γίγνεται νῦν, κόσμος ὀνομάζεται [δὲ] τῷ γνωριμωτάτῳ τῶν ὀνομάτων. ^[5]

388 F κρυπτόμενοι δὲ τοὺς πολλοὺς οἱ σοφώτεροι τὴν μὲν εἰς πῦρ μεταβολὴν Ἀπόλλωνά τε τῇ μονώσει Φοῖβόν τε τῷ καθαρῷ καὶ ἀμιάντῳ καλοῦσι, τῆς δ’ εἰς πνεύματα καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἄστρα καὶ φυτῶν ζώων τε γενέσεις τροπῆς αὐτοῦ καὶ διακοσμήσεως τὸ μὲν πάθημα καὶ τὴν μεταβολὴν διασπασμόν τινα καὶ διαμελισμόν αἰνίττονται, Διόνυσον δὲ καὶ Ζαγρέα καὶ Νυκτέλιον καὶ Ἰσοδαίτην αὐτὸν ὀνομάζουσι καὶ φθοράς τινας καὶ ἀφανισμοὺς εἶτα δ’ ἀναβιώσεις καὶ παλιγγενεσίας οἰκεῖα ταῖς εἰρημέναις μεταβολαῖς αἰνίγματα καὶ μυθεύματα περαίνουσι· καὶ ἄδουσι τῷ μὲν διθυραμβικὰ μέλη παθῶν μεστὰ καὶ μεταβολῆς πλάνην τινὰ καὶ διαφόρησιν ἐχούσης· ‘μιξοβόαν’ γὰρ Αἰσχύλος (fr. ^[10]

389 B 355) φησί ‘πρέπει διθύραμβον ὁμαρτεῖν σύγκωμον Διονύσῳ’, τῷ δὲ παιᾶνα, τεταγμένην καὶ σώφρονα μοῦσαν, ἀγῆρων τε τοῦτον αἰεὶ καὶ νέον ἐκείνον δὲ πολυειδῆ καὶ πολύμορφον ἐν γραφαῖς καὶ πλάσμασι δημιουργοῦσι· καὶ ὅλως τῷ μὲν ὁμοιότητα καὶ τάξιν καὶ σπουδὴν ἄκρατον, τῷ δὲ μεμιγμένην τινὰ παιδιᾶ καὶ ὕβρει [καὶ σπουδῇ] καὶ μανίᾳ προσφέροντες ἀνωμαλίαν ‘εὖιον ὀρσιγύναικα μαινομέναις Διόνυσον ἀνθέοντα τιμαῖς’ (Lyr. adesp. 131) ἀνακαλοῦσιν, οὐ φαύλως ἐκατέρας μεταβολῆς τὸ οἰκεῖον λαμβάνοντες. ἐπεὶ δ’ οὐκ ἴσος ὁ τῶν περιόδων ἐν ταῖς μεταβολαῖς χρόνος, ἀλλὰ μείζων ὁ τῆς ἐτέρας ἦν ‘κόρον’ καλοῦσιν, ὁ δὲ τῆς ‘χρημοσύνης’ ἐλάττων, τὸ κατὰ λόγον τηροῦντες ἐνταῦθα τὸν μὲν ἄλλον ἐνιαυτὸν παιᾶνι χρῶνται περὶ τὰς θυσίας, ἀρχομένου δὲ χειμῶνος ἐπεγείραντες τὸν διθύραμβον τὸν δὲ παιᾶνα καταπαύσαντες τρεῖς μῆνας ἀντ’ ἐκείνου τοῦτον κατακαλοῦνται τὸν θεόν· ὅπερ τρία πρὸς ἐννέα, τοῦτο τὴν διακόσμησιν οἰόμενοι χρόνῳ πρὸς τὴν ἐκπύρωσιν εἶναι. ^[5]

389 C ‘Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἱκανοῦ καιροῦ μᾶλλον ἀπομεμήκυνται· δῆλον δ’ ὅτι συνοικειοῦσιν αὐτῷ τὴν πεμπάδα νῦν μὲν αὐτὴν ἑαυτὴν ὡς τὸ πῦρ αὐθις δὲ τὴν δεκάδα ποιοῦσαν ἐξ ἑαυτῆς ὡς τὸν κόσμον. ^[10]

389 D τῆς δὲ δὴ μάλιστα κεχαρισμένης τῷ θεῷ μουσικῆς οὐκ οἰόμεθα τούτῳ τῷ ἀριθμῷ μετεῖναι· τὸ γὰρ πλεῖστον ὡς ἔπος εἰπεῖν ἔργον ἀρμονικῆς περὶ τὰς συμφωνίας ἐστίν, αὐταὶ δ’ ὅτι πέντε καὶ οὐ πλείους, ὁ λόγος ἐξελέγχει τὸν ἐν χορδαῖς καὶ τρυπήμασι ταῦτα θηρᾶν ἀλόγως τῇ αἰσθήσει βουλούμενον. πᾶσαι γὰρ ἐν λόγοις τὴν γένεσιν ἀριθμῶν λαμβάνουσιν· καὶ λόγος ἐστὶ τῆς μὲν διὰ τεσσάρων ἐπίτριτος, τῆς δὲ διὰ πέντε ἡμιόλιος, διπλάσιος δὲ τῆς διὰ πασῶν, τῆς δὲ διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε τριπλάσιος, καὶ τετραπλάσιος τῆς δις διὰ πασῶν. ἦν δὲ ταύταις ἐπεισάγουσιν οἱ ἀρμονικοὶ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων ὀνομάζοντες ἕξω μέτρου βαίνουσαν, οὐκ ἄξιόν ἐστι δέχεσθαι τῆς ἀκοῆς τῷ ἀλόγῳ παρὰ τὸν λόγον ὥσπερ νόμῳ χαριζομένους. ^[10]

389 E ἵνα τοίνυν ἀφῷ πέντε <τὰς> τετραχόρδων θέσεις καὶ πέντε τοὺς πρώτους εἶτε τόνους ἢ τρόπους εἴθ’ ἀρμονίας χρή καλεῖν, ὧν ἐπιτάσει καὶ ὑφέσει τρεπομένων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον αἱ λοιπαὶ βαρύτητές εἰσι καὶ ὀξύτητες, ἅρ’ οὐχὶ πολλῶν μᾶλλον δ’ ἀπείρων διαστημάτων ὄντων τὰ μελωδούμενα μόνα πέντ’ ἐστί, δίεσις καὶ ἡμιτόνιον καὶ τόνος καὶ τριημιτόνιον καὶ

δίτονον, ἄλλο δ' οὐδὲν οὔτε μικρότερον οὔτε μείζον ἐν φωναῖς χωρίον ὀξύτητι καὶ βαρύτητι περατούμενον μελωδητόν ἐστι· ‘Πολλὰ δ' ἄλλα τοιαῦτ’ ἔφην ἐγὼ ‘παρελθὼν τὸν Πλάτωνα προσάξομαι λέγοντα (Tim. ^[10]

389 F 31a) κόσμον ἓνα, ὡς εἴπερ εἰσὶ παρὰ τοῦτον ἕτεροι καὶ μὴ μόνος οὗτος εἷς, πέντε τοὺς πάντας ὄντας καὶ μὴ πλείονας. οὐ μὴν ἀλλὰ κἂν εἷς οὗτος ἦ μονογενής, ὡς οἴεται καὶ Ἀριστοτέλης (de caelo 276 ss.), τρόπον τινὰ καὶ τοῦτον ἐκ πέντε συγκείμενον κόσμων καὶ συνηρμοσμένον εἶναι· ὦν ὁ μὲν ἐστὶ γῆς ὁ δ' ὕδατος, τρίτος δὲ καὶ τέταρτος ἀέρος καὶ πυρός· τὸν δὲ πέμπτον οὐρανὸν οἱ δὲ φῶς οἱ δ' αἰθέρα καλοῦσιν, οἱ δ' αὐτὸ τοῦτο πέμπτην οὐσίαν, ἣ τὸ κύκλῳ περιφέρεσθαι μόνῃ τῶν σωμάτων κατὰ φύσιν ἐστίν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης οὐδ' ἄλλως συμβεβηκός. ^[5]

390 A διὸ δὴ καὶ τὰ πέντε κάλλιστα καὶ τελεώτατα σχήματα τῶν ἐν τῇ φύσει κατανοήσας, πυραμίδα καὶ κύβον καὶ ὀκτάεδρον καὶ εἰκοσάεδρον καὶ δωδεκάεδρον, ἕκαστον οἰκείως ἐκάστῳ προσένειμεν. εἰσὶ δ' οἱ καὶ τὰς τῶν αἰσθήσεων δυνάμεις ἰσαριθμούς οὔσας τοῖς πρώτοις ἐκείνοις συνοικειοῦσι, τὴν μὲν ἀφὴν ὀρώντες ἀντίτυπον οὔσαν καὶ γεώδη, τὴν δὲ γεῦσιν ὑγρότητι τῶν γευστῶν τὰς ποιότητας προσιεμένην. ^[10]

390 B ἀρὴ δὲ πληγεὶς ἐν ἀκοῇ γίγνεται φωνὴ καὶ ψόφος. δυεῖν δὲ τῶν λοιπῶν ὁσμὴ μὲν, ἣν ὄσφρησις εἴληχεν, ἀναθυμίασις οὔσα καὶ γεννωμένη θερμότητι πυρῶδὲς ἐστίν, αἰθέρι δὲ καὶ φωτὶ διὰ συγγένειαν διαλαμπούσης τῆς ὀψεως γίγνεται κρᾶσις ἐξ ἀμφοῖν ὁμοιοπαθὲς καὶ σύμπηξις. ἄλλην δ' οὔτε τὸ ζῶον αἰσθῆσιν οὔθ' ὁ κόσμος ἔχει φύσιν ἀπλὴν καὶ ἄμικτον· ἀλλὰ θαυμαστή τις, ὡς ἔοικε, διανομὴ γέγονε τῶν πέντε πρὸς τὰ πέντε καὶ σύλληξις. ‘Ἀμα δέ πως ἐπιστήσας καὶ διαλιπὼν ‘οἶον’ εἶπον ‘ὦ Εὐστροφε, πεπόνθαμεν, ὀλίγου παρελθόντες τὸν Ὅμηρον (Ο 187) ὡς οὐχὶ πρῶτον εἰς πέντε νεύσαντα μερίδας τὸν κόσμον, ὃς τὰς μὲν ἐν μέσῳ τρεῖς ἀποδέδωκε τοῖς τρισὶ θεοῖς, δύο δὲ τὰς ἄκρας Ὀλυμπον καὶ γῆν, ὧν ἡ μὲν ἐστὶ τῶν κάτω πέρας ὁ δὲ τῶν ἄνω, κοινὰς καὶ ἀνεμήτους ἀφῆκεν. ^[5]

390 C ‘ἀλλ’ ἀνοιστέος ὁ ‘λόγος’ ὡς Εὐριπίδης (fr. 970) φησίν. οἱ γὰρ τὴν τετράδα σεμνύναντες οὐ φαύλως διδάσκουσιν, ὅτι τῷ ταύτης λόγῳ πᾶν σῶμα γένεσιν ἔσχηκεν. ἐπεὶ γὰρ ἐν μήκει καὶ πλάτει βάθος λαβόντι πᾶν τὸ στερεόν ἐστὶ, καὶ μήκους μὲν προϋφίσταται στιγμή κατὰ μονάδα ταττομένη, μήκος δ' ἀπλατὲς [ἡ] γραμμὴ καλεῖται καὶ δυάς ἐστίν, ἡ δ' ἐπὶ πλάτος γραμμῆς κίνησις ἐπιφανείας γένεσιν ἐν τριάδι παρέσχε, βάθους δὲ τούτοις προσγενομένου διὰ τεττάρων εἰς στερεὸν ἡ αὔξησις προβαίνει, παντὶ δὴλον, ὅτι δεῦρο τὴν φύσιν ἡ τετράς προαγαγοῦσα, μέχρι τοῦ σῶμα τελειῶσαι καὶ παρασχεῖν ἀπτόν ὄγκον καὶ ἀντίτυπον, εἴτ' ἀπολέλοιπεν ἐνδεᾶ τοῦ μεγίστου. ^[5]

390 D τὸ γὰρ ἄψυχον ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ὀρφανὸν καὶ ἀτελὲς καὶ πρὸς οὐδ' ὅτιοῦν μὴ χρωμένης ψυχῆς ἐπιτήδειον· ἡ δὲ τὴν ψυχὴν ἐμποιοῦσα κίνησις ἢ διάθεσις μεταβολῇ διὰ πέντε γιγνομένη τῇ φύσει τὸ τέλειον ἀποδίδωσι καὶ τοσοῦτ' κυριώτερον ἔχει τῆς τετράδος λόγον, ὥσ' ὅτε τιμὴ διαφέρει τοῦ ἀψύχου τὸ ζῶον. ^[10]

390 E ἔτι δ' ἰσχύσασα μᾶλλον ἢ τῶν πέντε συμμετρία καὶ δύναμις οὐκ εἴασεν εἰς ἅπειρα γένη προελθεῖν τὸ ἔμψυχον, ἀλλὰ πέντε τῶν ζώντων ἀπάντων ιδέας παρέσχε. εἰσὶ γὰρ θεοὶ δήπου καὶ δαίμονες καὶ ἥρωες, εἴτα μετὰ τούτους τὸ τέταρτον ἀνθρωποὶ γένος, ἔσχατον δὲ καὶ πέμπτον τὸ ἄλογον καὶ θηριῶδες, ἔτι δ' εἰ τὴν ψυχὴν αὐτὴν κατὰ φύσιν διαιροῖς, πρῶτον αὐτῆς καὶ ἀμαυρότατόν ἐστὶ τὸ θρεπτικὸν δεύτερον δὲ τὸ αἰσθητικὸν εἴτα τὸ ἐπιθυμητικὸν εἴτ' ἐπὶ τούτῳ τὸ θυμοειδές· εἰς δὲ τὴν τοῦ λογιστικοῦ δύναμιν ἐξικομένη καὶ τελεώσασα τὴν φύσιν ὥσπερ ἐν ἄκρῳ τῷ πέμπτῳ καταπέπαιται. ^[5]

390 F

‘Τοσαύτας δὲ καὶ τηλικαύτας ἔχοντας τοῦ ἀριθμοῦ δυνάμεις καλὴ καὶ ἡ γένεσίς ἐστιν, οὐχ ἦν ἤδη διήλθομεν ἐκ δυνάδος οὕσαν καὶ τριάδος, ἀλλ’ ἦν ἡ ἀρχὴ τῷ πρώτῳ συνελθοῦσα τετραγώνῳ παρέσχεν.

391 A ἀρχὴ μὲν γὰρ ἀριθμοῦ παντὸς ἢ μονάς, τετράγωνος δὲ πρῶτος ἢ τετράς· ἐκ δὲ τούτων ὥσπερ ἰδέας καὶ ὕλης πέρας ἐχούσης ἢ πεμπάς. εἰ δὲ δὴ καὶ τὴν μονάδα τετράγωνον ὀρθῶς ἔνιοι τίθενται δυνάμιν οὕσαν ἑαυτῆς καὶ περαίνουσιν εἰς ἑαυτήν, ἐκ δευτέρῳ πεφυκυῖα τῶν πρώτων τετραγώνων ἢ πεμπάς οὐκ ἀπολέλοιπεν ὑπερβολὴν εὐγενείας. ‘Τὸ δὲ μέγιστον’ ἔφην ‘δέδια μὴ ῥηθὲν πιέζει τὸν Πλάτωνα ἡμῶν, ὥς ἐκεῖνος ἔλεγε πιέζεσθαι τῷ τῆς σελήνης ὀνόματι τὸν Ἀναξαγόραν, παμπάλαιον οὕσαν [τινα] τὴν περὶ τῶν φωτισμῶν δόξαν ἰδίαν αὐτοῦ ποιούμενον. ^[10]

391 B ἡ γὰρ οὐ ταῦτ’ εἴρηκεν ἐν Κρατύλῳ (409a); ‘πάνυ μὲν οὖν’ ὁ Εὐστροφος ἔφη, ‘τί δ’ ὅμοιον πέφυκεν οὐ συνορῶ.’ καὶ μὴν οἶσθα δήπουθεν, ὅτι πέντε μὲν ἐν Σοφιστῇ (256c) τὰς κυριωτάτας ἀποδείκνυσιν ἀρχάς, τὸ δὲ τὸ ταῦτόν τὸ ἕτερον, τέταρτον δὲ καὶ πέμπτον ἐπὶ τούτοις κίνησιν καὶ στάσιν. ἄλλω δ’ αὖ τῷ τρόπῳ διαιρέσεως ἐν Φιλήβῳ (23c) χρώμενος ἐν μὲν εἰναίῳ φησι τὸ ἄπειρον ἕτερον δὲ τὸ πέρας, τούτων δὲ μιγνυμένων πᾶσαν συνίστασθαι γένεσιν· αἰτίαν δ’, ὑφ’ ἧς μίγνυται, τέταρτον γένος τίθεται καὶ πέμπτον ἡμῖν ὑπονοεῖν ἀπολέλοιπεν, ὥς τὰ μιχθέντα πάλιν ἴσχει διάκρισιν καὶ διάστασιν. τεκμαίρομαι δὲ ταῦτ’ ἐκείνων ὥσπερ εἰκόνας λέγεσθαι, τοῦ μὲν ὄντος τὸ γιγνόμενον, κινήσεως δὲ τὸ ἄπειρον, τὸ δὲ πέρας τῆς στάσεως, ταῦτο δὲ τὴν μιγνύουσαν ἀρχὴν, θατέρου δὲ τὴν διακρίνουσαν. ^[10]

391 C εἰ δ’ ἕτερα ταῦτ’ ἐστί, κάκείνως ἂν εἴη καὶ οὕτως ἐν πέντε γένεσι καὶ διαφοραῖς τιθέμενος· φησὶ δὴ τις ταῦτα πρότερος συνιδὼν Πλάτωνος δύο Ε καθιερώσας τῷ θεῷ, δῆλωμα καὶ σύμβολον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πάντων. ἀλλὰ μὴν καὶ τάγαθόν ἐν πέντε γένεσι φανταζόμενον κατανοήσας, ὦν πρῶτόν ἐστι τὸ μέτριον δεύτερον δὲ τὸ σύμμετρον, καὶ τρίτον ὁ νοῦς καὶ τέταρτον αἰ περὶ ψυχὴν ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι καὶ δόξαι ἀληθεῖς, πέμπτον <δ> εἴ τις ἡδονὴ καθαρὰ καὶ πρὸς τὸ λυποῦν ἄκρατος, ἐνταῦθα λήγει τὸ Ὀρφικόν (fr. ^[5]

391 D 14) ὑπειπὼν ‘ἔκτη δ’ ἐν γενεῇ καταπαύσατε οἶμον ἀοιδῆς.’ “Ἐπὶ τούτοις” ἔφην ‘εἰρημένοις πρὸς ὑμᾶς ‘ἐν βραχὺ’ τοῖς περὶ Νίκανδρον ‘αἰίσω ξυνετοῖσι’ (Orph. fr. 334). τῇ γὰρ ἔκτη τοῦ νέου μηνὸς ὅταν κατάγῃς τὴν Πυθίαν εἰς τὸ πρυτανεῖον, ὁ πρῶτος ὑμῖν γίγνεται τῶν τριῶν κλήρων εἰς τὰ πέντε πρὸς ἀλλήλους ἐκείνης τὰ τρία οὐδὲ τὰ δύο βάλλοντες. ἡ γὰρ οὐχ οὕτως ἔχει; καὶ ὁ Νίκανδρος ‘οὕτως’ εἶπεν· ‘ἡ δ’ αἰτία πρὸς ἑτέρους ἄρρητός ἐστιν. ^[10]

391 E ‘οὐκοῦν’ ἔφην ἐγὼ μειδιάσας ‘ἄχρι οὗ τάληθές ἡμῖν ὁ θεὸς ἱεροῖς γενομένοις γινῶναι παράσχη, προσκείσεται καὶ τοῦτο τοῖς ὑπὲρ τῆς πεμπάδος λεγομένοις.’ τοιοῦτο μὲν καὶ ὁ τῶν ἀριθμητικῶν καὶ ὁ τῶν μαθηματικῶν ἐγκωμίων τοῦ εἶ λόγος, ὥς ἐγὼ μέμνημαι, πέρας ἔσχεν. Ὁ δ’ Ἀμμώνιος, ἅτε δὴ καὶ αὐτὸς οὐ τὸ φαυλότατον ἐν μαθηματικῇ φιλοσοφίᾳ τιθέμενος, ἦσθη τε τοῖς λεγομένοις καὶ εἶπεν ‘οὐκ ἄξιον πρὸς ταῦτα λῖαν ἀκριβῶς ἀντιλέγειν τοῖς νέοις, πλὴν ὅτι τῶν ἀριθμῶν ἕκαστος οὐκ ὀλίγα βουλομένοις ἐπαινεῖν καὶ ὑμνεῖν παρέξει. καὶ τί δεῖ περὶ τῶν ἄλλων λέγειν; ἡ γὰρ ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ἑβδομάς ἀναλώσει τὴν ἡμέραν πρότερον ἢ λόγῳ τὰς δυνάμεις αὐτῆς ἀπάσας ἐπεξελεῖν. ^[10]

391 F εἴτα τῷ κοινῷ νόμῳ ‘πολεμοῦντας’ ἅμα καὶ ‘τῷ πολλῷ χρόνῳ’ τοὺς σοφοὺς ἀποφανοῦμεν ἄνδρας, εἰ τὴν ἑβδομάδα τῆς προεδρίας παρώσαντες τῷ θεῷ τὴν πεμπάδα καθιερώσουσιν ὥς μᾶλλον τι προσήκουσαν; οὐτ’ οὖν ἀριθμὸν οὔτε τάξιν οὔτε σύνδεσμον οὐτ’ ἄλλο τῶν ἐλλειπῶν μορίων οὐδὲν οἶμαι τὸ γράμμα σημαίνειν· ἀλλ’ ἔστιν αὐτοτελὴς τοῦ θεοῦ προσαγόρευσις καὶ προσφώνησις ἅμα τῷ ῥήματι τὸν φθεγγόμενον εἰς ἔννοιαν καθιστάσα τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως.

[5]

- 392 A ὁ μὲν γὰρ θεὸς ἕκαστον [ἡμῶν] τῶν ἐνταῦθα προσιόντων οἷον ἀσπαζόμενος προσαγορεύει τὸ
 ‘γνῶθι σαυτόν,’ ὃ τοῦ χαῖρε δῆπουθεν οὐδὲν μεῖον ἐστίν· ἡμεῖς δὲ πάλιν ἀμειβόμενοι τὸν θεόν
 ‘εἴ’ φαμέν, ὡς ἀληθῆ καὶ ἀψευδῆ καὶ μόνην μόνῳ προσήκουσαν τὴν τοῦ εἶναι προσαγορεύουσιν
 ἀποδιδόντες. ‘Ἡμῖν μὲν γὰρ ὄντως τοῦ εἶναι μέτεστιν οὐδέν, ἀλλὰ πᾶσα θνητὴ φύσις ἐν μέσῳ
 γενέσεως καὶ φθορᾶς γενομένη φάσμα παρέχει καὶ δόκησιν ἀμυδρὰν καὶ ἀβέβαιον αὐτῆς· ἂν δὲ
 τὴν διάνοιαν ἐπερείσης λαβέσθαι βουλόμενος, ὥσπερ ἡ σφοδρὰ περιδραξίς ὕδατος τῷ πιέζειν
 καὶ εἰς ταῦτό συνάγειν διαρρέον ἀπόλλυσι τὸ περιλαμβανόμενον, οὕτω τῶν παθητῶν καὶ
 μεταβλητῶν ἑκάστου τὴν ἄγαν ἐνάργειαν ὁ λόγος διώκων ἀποσφάλλεται τῇ μὲν εἰς τὸ
 γιγνόμενον αὐτοῦ τῇ δ’ εἰς τὸ φθειρόμενον, οὐδενὸς λαβέσθαι μένοντος οὐδ’ ὄντως ὄντος
 δυνάμενος. ^[5]
- 392 B ‘ποταμῷ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐμβῆναι δις τῷ αὐτῷ· καθ’ Ἡράκλειτον (fr. 91) οὐδὲ θνητῆς οὐσίας δις
 ἄψασθαι κατὰ ἕξιν· ἀλλ’ ὁξύτητι καὶ τάχει μεταβολῆς ‘σκίδνησι καὶ πάλιν συνάγει’, μᾶλλον δ’
 οὐδὲ πάλιν οὐδ’ ὕστερον ἀλλ’ ἅμα συνίσταται καὶ ἀπολείπει καὶ ‘πρόσεισι καὶ ἄπεισιν’. ^[10]
- 392 C ὅθεν οὐδ’ εἰς τὸ εἶναι περαίνει τὸ γιγνόμενον αὐτῆς τῷ μηδέποτε λήγειν μηδ’ ἴστασθαι τὴν
 γένεσιν, ἀλλ’ ἀπὸ σπέρματος αἰεὶ μεταβάλλουσιν ἔμβρυον ποιεῖν εἴτα βρέφος εἴτα παῖδα,
 μειράκιον ἐφεξῆς, νεανίσκον, εἴτ’ ἄνδρα, πρεσβύτην, γέροντα, τὰς πρώτας φθείρουσαν
 γενέσεις καὶ ἡλικίας ταῖς ἐπιγιγνομέναις. ἀλλ’ ἡμεῖς ἕνα φοβούμεθα γελοίως θάνατον, ἥδη
 τοσοῦτους τεθνηκότας καὶ θνήσκοντες. οὐ γὰρ μόνον, ὡς Ἡράκλειτος (fr. 76) ἔλεγε, ‘πυρὸς
 θάνατος ἀέρι γένεσις, καὶ ἀέρος θάνατος ὕδατι γένεσις,’ ἀλλ’ ἔτι σαφέστερον ἐπ’ αὐτῶν ἡμῶν
 φθίρεται μὲν ὁ ἀκμάζων γινομένου γέροντος, ἐφθάρη δ’ ὁ νέος εἰς τὸν ἀκμάζοντα, καὶ ὁ παῖς
 εἰς τὸν νέον, εἰς δὲ τὸν παῖδα τὸ νήπιον· ὃ τ’ ἐχθὲς εἰς τὸν σήμερον τέθνηκεν, ὁ δὲ σήμερον εἰς
 τὸν αὔριον ἀποθνήσκει· μένει δ’ οὐδεὶς οὐδ’ ἔστιν εἷς, ἀλλὰ γιγνόμεθα πολλοί, περὶ ἓν τι
 φάντασμα καὶ κοινὸν ἐκμαγεῖον ὕλης περιελαυνομένης καὶ ὀλισθανούσης. ^[5]
- 392 D ἐπεὶ πῶς οἱ αὐτοὶ μένοντες ἐτέροις χαίρομεν νῦν, ἐτέροις πρότερον, τάναντία φιλοῦμεν καὶ
 μισοῦμεν καὶ θαυμάζομεν καὶ ψέγομεν, ἄλλοις χρώμεθα λόγοις ἄλλοις πάθεσιν, οὐκ εἶδος οὐ
 μορφὴν οὐ διάνοιαν ἔτι τὴν αὐτὴν ἔχοντες· οὔτε γὰρ ἄνευ μεταβολῆς ἕτερα πάσχειν εἰκός,
 οὔτε μεταβάλλων <οὐδείς> ὁ αὐτός ἐστιν· εἰ δ’ ὁ αὐτὸς οὐκ ἔστιν, οὐδ’ ἔστιν, ἀλλὰ τοῦτ’ αὐτὸ
 μεταβάλλει γιγνόμενος ἕτερος ἐξ ἐτέρου.
- 392 E ψεύδεται δ’ ἡ αἰσθησις ἀγνοίᾳ τοῦ ὄντος εἶναι τὸ φαινόμενον. ‘Τί οὖν ὄντως ὄν ἐστι; τὸ αἰδίων
 καὶ ἀγέννητον καὶ ἄφθαρτον, ᾧ χρόνος μεταβολὴν οὐδὲ εἷς ἐπάγει. κινητὸν γάρ τι καὶ
 κινουμένη συμφантаζόμενον ὕλη καὶ ῥέον αἰεὶ καὶ μὴ στέγον, ὥσπερ ἀγγεῖον φθορᾶς καὶ
 γενέσεως, ὁ χρόνος· ὅπου γε δὴ τὸ μὲν ‘ἔπειτα’ καὶ τὸ ‘πρότερον’ καὶ τὸ ‘ἔσται’ λεγόμενον καὶ τὸ
 ‘γέγονεν’ αὐτόθεν ἐξομολόγησίς ἐστι τοῦ μὴ ὄντος· τὸ γὰρ ἐν τῷ εἶναι μηδέπω γεγονὸς ἢ
 πεπαυμένον ἤδη τοῦ εἶναι λέγειν ὡς ἔστιν, εὔηθες καὶ ἄτοπον. ^[10]
- 392 F ᾧ δὲ μάλιστα τὴν νόησιν ἐπερείδοντες τοῦ χρόνου τὸ ‘ἐνέστηκε’ καὶ τὸ ‘πάρεστι’ καὶ τὸ ‘νῦν’
 φθεγγόμεθα, τοῦτ’ αὖ πάλιν ἄγαν ἐνδύόμενος ὁ λόγος ἀπόλλυσιν. ἐκθλίβεται γὰρ εἰς τὸ
 μέλλον καὶ τὸ παρωχημένον ὥσπερ αὐτὴ βουλομένοις ἰδεῖν ἐξ ἀνάγκης διστάμενον. ^[5]
- 393 A εἰ δὲ ταῦτά τῷ μετροῦντι πέπονθεν ἢ μετρουμένη φύσις, οὐδὲν αὐτῆς μένον οὐδ’ ὄν ἐστιν,
 ἀλλὰ γιγνόμενα πάντα καὶ φθειρόμενα κατὰ τὴν πρὸς τὸν χρόνον συννέμησιν. ὅθεν οὐδ’ ὁσιόν
 ἐστίν ἐπὶ τοῦ ὄντος λέγειν, ὡς ἦν ἢ ἔσται· ταῦτα γὰρ ἐγκλίσεις τινὲς εἰσι καὶ παραλλάξεις τοῦ
 μένειν ἐν τῷ εἶναι μὴ πεφυκότος. ‘Ἀλλ’ ἔστιν ὁ θεός, ‘εἴ’ χρή φάναι, καὶ ἔστι κατ’ οὐδένα
 χρόνον ἀλλὰ κατὰ τὸν αἰῶνα τὸν ἀκίνητον καὶ ἄχρονον καὶ ἀνέγκλιτον καὶ οὐ πρότερον οὐδὲν
 ἐστίν οὐδ’ ὕστερον οὐδὲ μέλλον οὐδὲ παρωχημένον οὐδὲ πρεσβύτερον οὐδὲ νεώτερον· ἀλλ’ εἷς

ὣν ἐνὶ τῷ νῦν τὸ ἀεὶ πεπλήρωκε, καὶ μόνον ἐστὶ τὸ κατὰ τοῦτ' ὄντως ὄν, οὐ γεγονὸς οὐδ' ἐσόμενον οὐδ' ἀρξάμενον οὐδὲ παυσόμενον. ^[10]

393 B οὕτως οὖν αὐτὸ δεῖ σεβομένους ἀσπάζεσθαι [καὶ] προσεθίζειν, 'εἶ', καὶ νῆ Δία, ὡς ἔνιοι τῶν παλαιῶν, 'εἶ ἔν'. οὐ γὰρ πολλὰ τὸ θεῖόν ἐστιν, ὡς ἡμῶν ἕκαστος ἐκ μυρίων διαφορῶν ἐν πάθει γινομένων ἄθροισμα παντοδαπὸν καὶ πανηγυρικῶς μεμιγμένον· ἀλλ' ἐν εἶναι δεῖ τὸ ὄν, ὥσπερ ὄν τὸ ἔν. ἢ δ' ἑτερότης διαφορᾶ τοῦ ὄντος εἰς γένεσιν ἐξίσταται τοῦ μὴ ὄντος. ὅθεν εὖ καὶ τὸ πρῶτον ἔχει τῷ θεῷ τῶν ὀνομάτων καὶ τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον. Ἀπόλλων μὲν γὰρ οἶον ἀρνούμενος τὰ πολλὰ καὶ τὸ πλῆθος ἀποφάσκων ἐστίν, Ἰήιος δ' ὡς εἷς καὶ μόνος· Φοῖβον δὲ δήπου τὸ καθαρὸν καὶ ἀγνὸν οἱ παλαιοὶ πᾶν ὠνόμαζον, ὡς ἔτι Θεσσαλοὶ τοὺς ἱερέας ἐν ταῖς ἀποφράσιν ἡμέραις αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτῶν ἔξω διατρίβοντας, οἶμαι, 'φοιβονομεῖσθαι' λέγουσι. ^[5]

393 C τὸ δ' ἐν εἰλικρινὲς καὶ καθαρὸν· ἑτέρου γὰρ μίξει πρὸς ἕτερον ὁ μiasμός, ὡς πού καὶ Ὀμηρος (Δ 141) 'ἐλέφαντα' [τινὰ] φοινισσόμενον βαφῇ 'μιαίνεσθαι' φησί· καὶ τὰ μιγνύμενα τῶν χρωμάτων οἱ βαφεῖς 'φθειρεσθαι' καὶ 'φθοράν' τὴν μῖξιν ὀνομάζουσιν. οὐκοῦν ἔν τ' εἶναι καὶ ἄκρατον ἀεὶ τῷ ἀφθάρτῳ καὶ καθαρῷ προσήκει. 'Τοὺς δ' Ἀπόλλωνα καὶ ἥλιον ἡγουμένους τὸν αὐτὸν ἀσπάζεσθαι μὲν ἄξιόν ἐστι καὶ φιλεῖν δι' εὐφυΐαν, ὃ μάλιστα τιμῶσιν ὧν ἴσασι καὶ ποθοῦσιν, εἰς τοῦτο τιθέντας τοῦ θεοῦ τὴν ἐπίνοιαν· ὡς δὲ νῦν ἐν τῷ καλλίστῳ τῶν ἐνυπνίων τὸν θεὸν ὀνειροπολοῦντας ἐγείρωμεν καὶ παρακαλῶμεν ἀνωτέρω προάγειν καὶ θεάσασθαι τὸ ὕπαρ αὐτοῦ καὶ τὴν οὐσίαν, τιμᾶν δὲ καὶ τὴν εἰκόνα τήνδε καὶ σέβεσθαι τὸ περὶ αὐτὴν γόνιμον ὡς ἀνυστόν ἐστιν αἰσθητῷ νοητοῦ καὶ φερομένῳ μένοντος ἐμφάσεις τινὰς καὶ εἰδῶλα διαλάμπουσιν ἀμωσγέπως τῆς περὶ ἐκείνον εὐμενείας καὶ μακαριότητος. ^[10]

393 D ἐκστάσεις δ' αὐτοῦ καὶ μεταβολὰς <εἰς> πῦρ ἀνιέντος ἑαυτὸν ἅμα τοῖς πᾶσιν, ὡς λέγουσιν, αὐθις δὲ καταθλίβοντος ἐνταῦθα <καὶ> κατατείνοντος εἰς γῆν καὶ θάλασσαν καὶ ἀνέμους καὶ ζῶα καὶ τὰ δεινὰ παθήματα [καὶ] ζῶων καὶ φυτῶν οὐδ' ἀκούειν ὅσιον· ἢ τοῦ ποιητικοῦ παιδὸς (Hom. ^[5]

393 E O 362) ἔσται φαυλότερος, ἢν ἐκεῖνος ἐν τινὶ ψαμάθῳ συντιθεμένη καὶ διαχεομένη πάλιν ὑφ' αὐτοῦ παίζει παιδίαν, ταύτῃ περὶ τὰ ὅλα χρώμενος ἀεὶ καὶ τὸν κόσμον οὐκ ὄντα πλάττων εἶτ' ἀπολλύων γενόμενον. τούναντίον γὰρ ὁ θεῖος ἀμωσγέπως ἐγγέγονε τῷ κόσμῳ, τοῦτο συνδεῖ τὴν οὐσίαν καὶ κρατεῖ τῆς περὶ τὸ σωματικὸν ἀσθενείας ἐπὶ φθοράν φερομένης. ^[10]

393 F καὶ μοι δοκεῖ μάλιστα πρὸς τοῦτον τὸν λόγον ἀντιταττόμενον τὸ ῥῆμα καὶ μαρτυρόμενον 'εἶ' φάναι πρὸς τὸν θεόν, ὡς οὐδέποτε γινομένης περὶ αὐτὸν ἐκστάσεως καὶ μεταβολῆς, ἀλλ' ἑτέρῳ τινὶ θεῷ μᾶλλον δὲ δαίμονι τεταγμένῳ περὶ τὴν ἐν φθορᾷ καὶ γενέσει φύσιν τοῦτο ποιεῖν καὶ πάσχειν προσῆκον· ὡς δηλὸν ἐστὶν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων εὐθύς οἶον ἐναντίων ὄντων καὶ ἀντιφώνων. ^[5]

394 A λέγεται γὰρ ὁ μὲν Ἀπόλλων ὁ δὲ Πλούτων, καὶ ὁ μὲν Δῆλιος ὁ δ' Αἰδωνεύς, καὶ ὁ μὲν Φοῖβος ὁ δὲ Σκότιος· καὶ παρ' ὧ μὲν αἱ Μοῦσαι καὶ ἡ Μνημοσύνη, παρ' ὧ δ' ἡ Λήθη καὶ ἡ Σιωπή· καὶ ὁ μὲν Θεώριος καὶ Φαναῖος, ὁ δὲ Νυκτός <τ'> αἰδνᾷς ἀεργηλοῖό θ' Ὑπνου κοίρανος' (Lyr. adesp. 92) καὶ ὁ μὲν 'βροτοῖσι θεῶν ἔχθιστος ἀπάντων,' (I 158) πρὸς ὃν δὲ Πίνδαρος εἴρηκεν οὐκ ἀηδῶς (fr. 149) 'κατεκρίθη δὲ θνατοῖς ἀγανώτατος ἔμμεν. ^[14]

394 B 'εἰκότως οὖν ὁ Εὐριπίδης εἶπε (Suppl. 974b) 'λοιβαὶ νεκῶν φθιμένων ἀοιδαὶ θ', ἅς χρυσοκόμας Ἀπόλλων οὐκ ἐνδέχεται· καὶ πρότερος ἔτι τούτου [ὁ] Στησίχορος (fr. 50) ' <χορεύ> ματά τοι μάλιστα παιγμοσύνας <τε> φιλεῖ μολπὰς τ' Ἀπόλλων, κάδεα δὲ στοναχὰς τ' Αἰδάς ἔλαχε.' Σοφοκλῆς δὲ καὶ τῶν ὀργάνων ἐκατέρῳ προσνέμων ἐκάτερον δηλὸς ἐστὶ διὰ τούτων (fr. 765) 'οὐ νάβλα κωκυτοῖσιν οὐ λύρα φίλα'. καὶ γὰρ ὁ αὐλὸς ὁψὲ καὶ πρῶην

ἐτόλμησε φωνήν ἑφινερθίσιν ἀφιέναι· τὸν δὲ πρῶτον χρόνον εἴλκετο πρὸς τὰ πένθη, καὶ τὴν περὶ ταῦτα λειτουργίαν οὐ μάλ' ἔντιμον οὐδὲ φαιδρὰν εἶχεν, εἴτ' ἐμίχθη πάντα πᾶσι. ^[15]

394 C μάλιστα δὲ τὰ θεῖα πρὸς τὰ δαιμόνια συγγέοντες εἰς ταραχὴν αὐτοὺς κατέστησαν. ἀλλὰ γε τῷ εἶτό ἔγνωθι σαυτόν· ἔοικέ πως ἀντικεῖσθαι καὶ τρόπον τινὰ πάλιν συνάδειν· τὸ μὲν γὰρ ἐκπλήξει καὶ σεβασμῷ πρὸς τὸν θεὸν ὥς ὄντα διὰ παντὸς ἀναπεφώνηται, τὸ δ' ὑπόμνησίς ἐστι τῷ θνητῷ τῆς περὶ αὐτὸ φύσεως καὶ ἀσθενείας. ^[5]